

СРАМОТА Е ЦРКВИТЕ ДА ВО ХРАМОВИТЕ НЕ СЕ

Разговорот го водеше: **Кокан СТОЈЧЕВ**

Ваше Високопреосвештенство, во една прилика изјавивте дека "сè додека има национал-шовинисти во СПЦ, не постојат услови за продолжување на преговорите", а Вие реагиравте на повторното интензивирање на негативниот притисок врз МПЦ, при што Српската црква ги користи сите врски во екумената за да нè оцрни. Дали Вие како епископ на МПЦ, кој зад себе има голема паства и одговорност за нејзиниот духовен живот и спасение, и натаму верувате дека во спорот треба да биде инволвирана и трета страна?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: Потребно е да продолжи дијалогот меѓу МПЦ и СПЦ, не заради доброто на нашата Црква, туку за доброто на православието. Но, за тоа треба да обезбедиме услови. Најосновен услов, согласно црковниот метод за решавање на проблемите, е покајанието, односно простувањето и барањето прошка. Мислам дека по сè што се случи, треба да помине еден период за состојбата да се смири. Во меѓувреме, секоја страна мора да се воздржува од било какво дејствие, кое води кон повторно разгорување на страстите. Можеби е подобро да се почека да помине и изборот на СПЦ, суштински е поврзано со решавањето на македонското прашање. Многу добри услови за решавање на црковниот спор со СПЦ би се создале кога би бил решен актуелниот спор околу името на нашата држава со Република Грција, на што, исто така, ќе треба да почекаме. Во МПЦ - Охридска архиепископија, при крај се предвидените хиротонии на новите епископи, а има уште неколку стратешки важни, испразнети епископски седишта, кои треба да се пополнат. Откако и МПЦ ќе ги консолидира своите редови, тогаш во посилен состав и од нови позиции ќе можеме да се сретнеме и да ги продолжиме разговорите, најверојатно под покровителство на Руската православна црква. Таа, преку своите писма и изјави на патријархот Алексиј II, веќе се наметна како авторитет кој не се согласува со постојните состојби и решенија, кој ги повикува двете Цркви да се вратат на масата на дијалогот. Рускиот патријарх и Црквата нема да ја пропуштат можноста со решавањето на ваквиот клучен проблем, како што е овој меѓу МПЦ и СПЦ, де факто да ја преземат лидерската позиција во православната Црква, особено затоа што се неострастени - за разлика од Грците и од Србите - во однос на пастирскиот и историскиот факт на постоењето на македонскиот народ. Во случајов не е добро тоа што СПЦ на секој начин досега го одбегнуваше посредништвото на рускиот патријарх. Цариградскиот патријарх и некои тамошни епископи, и покрај добрата волја и намера да помогнат, тешко дека ќе можат во постојните околности. Значи, потребна е трета авторитетна страна како сведок и помошник во дијалогот, особено што аргументите се на наша страна. Лошо ќе биде ако ние се покажеме неспособни, па

СЕ БОРАТ ЗА ВЛАСТ КОГА МОЛАТ ВЕРНИЦИ!

Роден на 13.12.1961 година во Скопје. Има завршено Правен и Теолошки факултет во Скопје. Монашкиот подвиг го почнува во мај 1987 година во манастирот "Григоријат" на Света Гора. Во 1990 година е замонашен и прима потстриг во Голема схима. Три години подоцна е ракоположен во ѓакон, а во 1995 година е ракоположен за свештеник. На 28 август 1995 година е совршена неговата хиротонија за епископ на Македонската православна црква, ден потоа Светиот архијерејски синод на МПЦ го востоличува за епископ на Струмичката епархија, како Митрополит Струмички. Оттогаш тој го возобновува севкупниот црковен живот во неговата епархија, особено монашкиот. До денес се објавени три книги со пастирски посланија, писма, беседи, интервјуа и аскетско-исихастички есеи на Струмичкиот митрополит Наум, со наслови "Слово од Елеуса", "Слово од Водоча" и "Школа за исихазам". Со негово залагање и иницијатива веќе четири години се подготвува и се објавува православно периодично списание "Премин", а функционира и официјалната веб-страница на Македонската православна црква (www.mpc.org.mk).

Во моментот ја подготвува докторската дисертација на Теолошкиот факултет при Универзитетот "Свети Климент Охридски" во Софија.

во решавањето на проблемот непосредно се вмеша Господ. Господ сигурно ќе најде некакво решение, само што најверојатно тоа не ќе биде пријатно за никого. Историјата ни покажа дека само под игото на ропството наметнато од иноверници се препознаваме како браќа. Само тоа е решение за неразумните. Решение за разумни постои, но за тоа во свое време.

Можеби за православните верници е разбирливо тоа што други православни епископи си земаат за право да просудуваат што е праведно, а што не е во нашиот случај, но сосема е несфатливо тоа што Ватикан го крена гласот и застава зад расколниците. Каква опасност се крие зад сè ова за севкупната православна христијанска екумена?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: Сите ние кои живееме во т.н. Западен Балкан мораме да сфатиме дека сме му подложни и дека го живееме ефектот на затворен простор. Тој простор го формираат разните верски, национални, јазични, комуникациски, економски, културни, просторни, визни и други бариери, кои се испречени меѓу нас и Европа и меѓу нас и светот. Поради ова, понекогаш можеме да се почувствуваме како да живееме во еден експериментален простор, во кој главните експерименти се прават со помош на медиумите. Сè ова е одлична подлога за српската пропагандна машина, која преку нашите медиуми неконтролирано пласира какви сака информации. За жал, тоа се прави со помош на некои новинари, кои се должни да ја контролираат веродостојноста на информациите,

а кои заради неосвестената фрустрираност, или намерно, неконтролирано пропуштаат сè што Белград сервира кај нас. Така, на пример, српската пропагандна машина пронајде две неинформирани лица од Брисел (не од Лондон или од Париз), за да кажат дека наводно во Македонија недоволно се почитуваат верските права и слободи, што се пренесе во нивните медиуми, а потоа и преку нашите, со цел да се создаде впечаток дека ЕУ официјално нешто ни порачува и на тој начин да се изврши притисок врз државата. Од друга страна, речиси ниедна наша изјава не се пренесува преку тамошните медиуми во српската јавност. Истово важи и за Ватикан. Некои српски епископи ги искористија врските и познанствата во Ватикан и добија некаква куртоазна изјава во корист на Врањешковски, што потоа медиумски ја пласираа кај нас како сериозна. Но, работите воопшто не се такви. Ватикан е предобро информиран за да си дозволи таков луксуз и да си го извалка угледот, сериозно вплеткувајќи се во нечесни игри на некои поединци од Соборот на СПЦ. Сепак, треба да имаме и предвид дека во сите тие, или при слични идни реакции, можно е да има и многу политика. Затоа, неопходно е и ние како Црква да сме поактивни во претставувањето на вистината за МПЦ пред другите Цркви, а и во делот на она што се нарекува "односи со јавноста".

Кога станува збор за поимот "расколник", тоа секогаш во Македонија се поврзува со едно име... Името како име и личноста како личност се битни, но клучно значење во сè тоа има дефинирањето на Охридската архиепископија. Ако се вратиме на корените, на црквата историја, што тоа значи?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: Веќе имам нагласено дека суштинско црковно име на Македонската православна црква е Охридската архиепископија. Согласно историските факти и Уставот на нашата Црква, на Црковно-народниот собор во Охрид во 1958 година беше возобновена Охридската архиепископија во лицето на МПЦ, а поглаварот на МПЦ ја доби титулата Архиепископ Охридски и Македонски; случување кое во 1959 година СПЦ го потврди со своја синодска одлука, и што е уште поважно, го верифицира со литургијата на која српскиот патријарх Герман во сослужување со Архиепископот Охридски и Македонски Доситеј, како и со Бачкиот епископ Никанор, на 19.7.1959 година во Скопје го хиротониса новоизбраниот епископ Преспанско-битолски Климент. Ова изворно и суштинско црковно име на нашата Црква, во остварените средби со другите сестрински православни Цркви, никогаш досега не било доведено во прашање, иако на сите не им е сеедно. Охридската архиепископија, како Црква од овие простори, се темели врз уште постара Црква од VI век, а тоа е Црквата Јустинијана Прима, во тоа време трета по чест меѓу Црквите, по Рим и Цариград. Тоа е црковен континуитет на кој секој може да му завидува. Некои охридски архиепископи дури и се потпишувале како архиепископи на Јустинијана Прима. Во текот на вековите, соседните народи формирале свои сопствени центри на државна и на црковна моќ, откинувајќи, канонски или неканонски (на пример, СПЦ), територии кои се наоѓале под црковна јурисдикција на Охридската архиепископија. Токму тоа е доказ дека Охридската столица не ја познавале како свој црковен центар, но денес добро знаат дека таа, со Охридскиот универзитет, е нивен духовен и културен центар - од тука па до Русија - и извор на нивниот црковен, да не кажам и државен идентитет. Во ова е вистинското достоинство на Охридската архиепископија и нејзината голема историска улога. Божјата Промисла Охридскиот црковен центар го задржала како оска околу која ќе се случуваат сите битни настани поврзани со времениот и вечен опстој, благобитие и идентитет на македонскиот православен народ. Ако

Господ е со нас, кој ќе е против нас?! Затоа не можеме и никому нема да му дозволиме да го присвојува името Охридска архиепископија и титулата Архиепископ Охридски.

Ви се чини ли дека последниве неколку години преку "грбот" на МПЦ се одвива "тивка војна" против православието во регионот и пошироко, односно дека сегашниот спор е искористен за остварување на нечији геостратешки, политички и верски интереси?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: Попрво би рекол дека ние православните сме си виновни за сè лошо што ни се случува и дека преку "грбот" на МПЦ само се откриваат болеста и парализата на православието, односно крајно редуцираната и промашена мисија и многу бледото сведоштво на Христос, што ние православните му го нудиме на светот. Болеста се нарекува етнофилетизам. Со прости зборови, тоа е кога националните интереси, оние кои ги надминуваат пастирските димензии и преминуваат во експанзионистичко-хегемонистички, се поставуваат пред интересите на Црквата и пред заедницата со Бога, за на крај оние кои така прават, останувајќи без благодетта на Светиот Дух, да ја изгубат и Црквата и нацијата, а забораваме дека Господ рече: Барајте го најнапред Царството небесно и сè друго ќе ви се додаде (Мат. 6, 33).

Болеста на православието можеме да ја забележиме преку три појави:

а) Прва и најзабележителна е организирањето на Црквите во дијаспората, што не е во согласност со светите Канони. Согласно светите Канони на Црквата во еден град треба да има само еден епископ, кој ја возглавува Црквата на сите православни христијани кои живеат во него. Но, бидејќи православните цркви во дијаспората се организираат според начелото на етничка припадност, тие за секоја етничка заедница поставуваат и свој епископ. Така се случува во еден град да

има и десетина православни епископи, што не е според Каноните на Црквата, но и со православната догматика во делот на христологијата и еклисиологијата. Меѓу другото, тоа е лош знак, односно знак дека меѓу помесните православни цркви сè уште траат исцрпувачките внатрешно-црковни и етнички борби за црковна и етничка доминација, а истовремено тоа е и реален показател дека времено сме се откажале од мисијата на Црквата кон надвор, меѓу оние кои сè уште не ги допрела спасителната благодат Божја што пребива во неа. Затоа, не гледаме православната вера во дијаспората, освен инцидентно, да се шири надвор од православните доселенички заедници и нивните црковни и клупски простории. Секако, заради отсуство на духовниот живот ги губиме и своите православни верници, особено младите кои веќе не го зборуваат мајчиниот јазик, кој заради зачувување на националното Црквите го користат во богослужбите. МПЦ е најмалку виновна за сè ова, бидејќи таа последна се вклопи во веќе постоечката шема која другите Цркви ја поставиле, без да остават простор за друг пастирски избор, и затоа нашата Црква е надвор од дометот на судот на која било друга Црква во однос на ова прашање.

б) Втора е промашената мисија на Црквите кои својата јурисдикција ја протегаат надвор од своите етнички граници. Карактеристичен и нам најблизок пример за ова ни е СПЦ. По Првата светска војна нејзината канонска јурисдикција се прошири од Македонија до Словенија. Но, бидејќи и СПЦ, како и повеќето православни Цркви, боледува од етнофилетизам, нејзината, би рекле само национална мисија на тие простори, остана, нормално, празна од благодетта на Светиот Дух и е пример за тотално промашување. Тоа значи дека сите кои се чувствуваат како Срби традиционално учествуваат во нејзиниот живот, а оние кои се припадници на друга националност, заради обидот насилно да бидат привлечени и посрбени, се одвратија од православната Црква. За речиси сто години владеење со тие простори, СПЦ буквално не може да се пофали дека православно крстила барем еден Словенец, Хрват, Босанец, Албанец, Унгарец. Но, затоа успеа од себе да одврати околу 60-70 отсто Црногорци, кои заради тоа организираат своја посебна Црква, а може да се пофали и со демонската идеја дека три милиони Македонци наводно ги одделила од заедницата со другите православни Цркви. Тоа е една зла намера која, пред сè, нив духовно ги разорува, а не фактичка духовна и црковна состојба.

в) Трета е промашената мисија на Црквите внатре во нивните етнички граници. Бидејќи етнофилетизмот го одвојува свештенството од благодетта на Светиот Дух, тоа не може да биде сведок Христов, односно не е способно да го мине патот на исчистување, просветлување и обожавање, ниту да води други по него. Затоа имаме многу традиционални христијани кои тоа се по инерција, а малкумина кои вистински врват по тесниот пат, носејќи го смирено и со благодарност крстот Христов. Показател на ваквата состојба се нашите празни храмови. Статистиката е поразителна и сурова. Од 100 проценти православно население кое живее во одредена православна држава едвај 0,5 отсто присуствуваат на неделните богослужби. Тоа се случува и во Македонија, која во споредба со другите православни земји, уште и стои некако добро, каде што од 1.600.000 православни само 8.000 верници присуствуваат на овие богослужби. Во Србија присутноста на богослужбите процентуално е уште помала. На големите празници, како Велигден или Богојавление, оваа бројка достигнува 10-15 отсто. А, друго прашање е колку и од редовните 0,5 отсто на неделните богослужби редовно се исповедаат и се причестуваат и живеат под раководство на духовен отец. Проверката би значела соочување со поразителни податоци. Значи, и покрај ваквата алармантна состојба кај сите, за големо чудо и срам е што православните цркви сè уште се занимаваат со нивната борба за превласт.

Ова се вистинските проблеми со кои денес се соочува православната Црква, кои треба да се освестат и решаваат, а не постојано, свесно или несвесно, да се продлабочуваат. Ваквата состојба е знак дека локалните епископални Цркви ги водат епископи кои уште не се исчистиле од страстите, и нивната внатрешна подложност на нив, особено на страста на етнофилетизмот и на високото мислење за сами себе, се рефлектира како внатрешна меѓуцрковна борба за власт.

Неодамна бевме сведоци на последниот од многуте притисоци врз МПЦ со кои сега се лобира за ослободување на Вранишковски. Дали тој прави нова верска заедница или ја урива МПЦ? Зошто не му се суди за проневера на пари од верниците, што е кривично дело, а е осуден за ширење национална и верска омраза?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: Нападот врз овие три компоненти: свештенството и народот, името на Црквата и титулата на поглаварот, како и нејзиниот имот, од кои е сочинета и преку кои се означува и се препознава секоја верска заедница, непобитно говори дека главна цел на Вранишковски е разнебитување на МПЦ, а не формирање нова верска заедница. Во прилог на ова се неколку докази. Нарушувањето на владението на имотот што МПЦ го претрпе од Вранишковски и на неговите следбеници е првиот неспорен доказ. Меѓу другите, да ги спомнеме само познатиот случај на упад во битолската црква на Свети Димитриј во обид да изврши верски обред и физичката пресметка која ја предизвика внатре. За ова дело, покрај одлежаниот притвор, беше осуден со казна затвор од една година, односно две години условно. Дел од казната затвор две години и шест месеци, што моментно ги одлежува, е и онаа една година, која ја доби за упадот во битолската црква. Откако Вранишковски и неговите увидоа дека упадот на туѓ имот е многу непопуларно и казниво кривично дело, и сфатија дека немаат толку приврзаници за да преземат макар еден храм, го напуштија тој начин на дејствување, иако не со сема: во нејзината одлука за доделување автономија на својот егзархат СПЦ спомнува некакви нејзини имоти во Македонија, иако такви нема - кои им ги остава во наследство на своите егзархии...

Вториот доказ е недозволен начин на кој Вранишковски се обидува да ја регистрира неговата верска заедница, односно барањето за регистрација во кое го присвојува изворното, историско и суштинско црковно име на МПЦ, "Охридска архиепископија". Во прилог на ова е и неговото лажно претставување во јавноста со титулата "Архиепископ Охридски", назив кој се содржи во титулата на поглаварот на МПЦ. Тоа е единствената и легитимна причина заради која не доби дозвола да ја регистрира таа верска заедница. Ниедна друга! "Таман" работа ако по ослободувањето во 1944 година ги чекавме СПЦ и Вранишковски дури во 2005 година да ни ја обноват Охридската архиепископија! Подобро да нè немаше...

И последен доказ е медиумскиот напад кој Вранишковски го изврши врз личниот и врз свештеничкиот интегритет на епископите на МПЦ, и тоа на многу недостоинствен и вулгарен начин, како и нападот врз интегритетот на Црквата со негирање на нејзините Свети Тајни, заедно со навредата на верските и националните чувства на народот во државава. Нападот беше изведен и преку верските календарчиња, црковните периодици и официјалната веб-страницата на Српскиот егзархат, што е дополнителна отежнувачка околност. Сè ова е евидентирано и документирано. Целта на овој психолошки терор е што поголемо отцепување на народот и свештенството од МПЦ и нивно соединување кон новата паралелна верска заедница. Непобитен и очигледен факт за сите е дека обидот за разнебитување на МПЦ го прави за цели и со помош на

странска држава и Црква, односно со помош на реакционерните националистички сили, заговорници на идејата за Голема Србија, кои дејствуваат преку одредени структури на државата Србија и со помош на овие сили присутни во Синодот на СПЦ. Сè ова им стана јасно на сите, особено откако официјални претставници на српската Влада извршија притисок врз македонската Влада за ослободување на лицето Вранишковски, кој е граѓанин на Р Македонија. Немешајки се во работата на независното судство, комплетната слика на случувањата говори дека неговите постапки воопшто не се наивни и дека не се работи за судски случај во кој Вранишковски е осуден на издржување казна затвор заради вербален деликт и во кој со таа пресуда му се нарушени верските права

и слободи, туку дека Судот правилно пресудил и дека неговите постапки ги имаат сите карактеристики на кривично дело на разгорување на верска и национална омраза и раздор. Па, дури би рекле дека неговите постапки имаат карактеристики и на други дејствија, кои можат да се препознаат како инкриминирани во Глава 28 од Кривичниот законик на Р Македонија, со која се опфатени кривичните дела против државата.

Затоа, ако по сè, некој се обиде да го ослободи, прикажувајќи го неговиот случај како погрешна одлука на Судот, тогаш тој нека знае дека само ќе овозможи злото да си продолжи по својот пат и евентуално да заземе уште поголем простор. Но, ако СПЦ и Вранишковски се откажат од патот по кој тргнале да го решаваат црковниот спор со МПЦ, тогаш јас ќе бидам првиот кој ќе го потпише барањето за негово помилување и прв кој ќе понуди рака за помирување со СПЦ. Еднаш веќе нагласив дека само вистината е непоколеблив темел на покајанието (простувањето), кое е единствениот клуч за решавање на меѓуцрковните недоразбирања. Не е во согласност со здравиот разум некој да ја прогласува Македонија за земја во која се кршат верските права и слободи. Напротив, најверојатно македонскиот народ е единствен народ во Европа на кој денес му се непризнати истовремено и верските и националните права и слободи.

А зошто Вранишковски уште не е осуден и за финансиската проневера, која според наодите на Комисијата за внатрешна контрола при Синодот, тој ја има направено и во трите епархии во кои дејствувал како епископ на МПЦ, ќе треба да се праша надлежниот судија кој ја води соодветната постапка уште од 2002 година. Она што го откри внатрешната контрола

при Синодот на МПЦ беше, исто така, документирано и испратено до СПЦ, преку српскиот патријарх Павле. Прашајте ги нив зошто и тие замолчаа и ништо не презедоа.

17 мај 2002 година е поврзан со потпишувањето на т.н. "Нишки документ", кој се наоѓа на веб-страницата на СПЦ. Всушност, со него на МПЦ ѝ се доделуваше автономност и бришење на предзнакот Македонска. Што се случуваше тогаш?

МИТРОПОЛИТ НАУМ: На тема "МПЦ - СПЦ" досега имам објавено повеќе од 170 страници пишан текст, во мојата книга "Школа за исихазам", во дневниот печат, на веб-страницата на МПЦ итн. И се чудам кога гледам дека некои наши новинари кои "чат-пат" пишуваат за Црквата, "поборници" на истражувачкото новинарство, сè уште не ги прочитале. А, дали по читањето и правилно ќе сфатат, е друга работа. Еднаш порано објаснив дека секој кој во иднина ќе тврди дека ова отпадништво кое денес се случува во Македонската православна црква е последица на "Нишкиот договор", нека знае дека свесно или несвесно ќе биде продолжена рака на српската пропаганда во РМ. Бидејќи тоа е една од тезите пласирани од Белград и од екипата на Вранишковски, кои овде кај нас беа прифатени без проверка и размислување. Со само два факта многу едноставно се објаснува зошто не е точна таа теза: прв факт е дека ниту патријархот Павле во писмото од 2002 г., со кое ги повикува Епископатот, свештенството и народот во РМ во канонско и литургиско единство со СПЦ, се повика на некаков "Нишки договор" ниту, пак, "бившиот" Повардарски Митрополит, прифаќајќи го тој повик, објасни дека тоа го пра-

ви врз основа на договореното од Ниш. Документите постојат, секој може да провери. Идејата им "текна" потоа, како добар изговор за пред другите Цркви и со цел да прелажат некои наивни верници на МПЦ. И втор факт дека тоа што го прават воопшто не се базира на Нишкиот работен документ: во официјалната кореспонденција меѓу српските егзархисти и српската Патријаршија никаде не се спомнува името Македонска православна црква како примател или испраќач на дописот, така како што тоа беше договорено во "член 14" од работниот документ во Ниш. А како и да се спомне, кога сите тие заедно, и Белградската патријаршија и гротескниот егзархат, прават невидено пастирско промашување - не признаваат постоење на македонски народ!? Нишкиот работен документ е само маска за отпадништвото што потоа се слу-

чуваше во МПЦ, а вистинска причина, што е општ впечаток кај сите кои го познаваме редоследот на настаните, е дека приклучувањето кон СПЦ Вранишковски го направи со цел да ја зачува својата висока црковна позиција. Показател за тоа е критичното време кое го избра за тој свој потег: приклучувањето го направи во моменти кога внатрешната контрола на Светиот архијерејски Синод на МПЦ веќе почна да го разоткрива неговото незаконско финансиско работење. Она што е битно за работниот документ од Ниш е фактот дека било каков конечен договор со СПЦ прифаќа или одбива само САС на МПЦ, исто како што и Соборот на СПЦ ги потврдува или ги одбива преговарачките достигнувања на својата комисија. Затоа, нашите потписи се ирелевантни во случајов. Инаку, зошто имаше потреба да се свика Соборот на СПЦ за да се изјасни по повод Нишкиот работен документ ако за тоа одлучувавме или бевме овластени ние на ниво на комисија? Или зошто беше потребно да се свика седница на САС на МПЦ за да се изјасни по работниот документ од Ниш? Јасно е дека без согласност на двата Синода и без потписите на двата црковна поглавари никаков договор не може да биде прифатен и валиден и само злонамерно тој може да се нарече договор. Значи, ниту патријархот Павле ниту поранешниот Повардарски Митрополит се повикаа на некаков "Нишки договор" при формирањето на Српскиот егзархат во Македонија ниту, пак, Српскиот егзархат спроведува таков договор ниту, пак, таков договор постои. Постои нацрт-договор како работна верзија врз која уште требаше да се усогласуваат ставовите на двете комисији. Во Ниш, главно, потпишавме заради усогласување на еклисиолошките, литургиските и канонските прашања меѓу нас. На чисто теолошко ниво постигнавме еден договор со СПЦ, многу поповолен отколку што, на пример, Бугарската и Грчката црква имаат со Цариградската патријаршија. Овие две Цркви се обврзани да одат во Цариград за варење на Светото миро (со кое се совршува Светото Крштевање) и од таму го добиваат, со што се доведува во прашање и самата нивна автокефалност, а ние издејствувавме Светото миро да го вариме и во Скопје. Тоа беше петти по ред работен документ меѓу двете делегации, иако прв потпишан, но не требаше да биде и последен. Ние, како комисија, и сами бевме свесни дека не можевме да го одбраниме тој документ пред Светиот Синод на МПЦ ниту, пак, сакавме, бидејќи откако безмалку и без поголеми несогласувања ја утврдивме црковната содржина на работниот документ, ние веднаш се разидовме и се судривме со српската комисија, кога на ред дојде политичката димензија и содржина на договорот. Знаевме дека не можеме да го објасниме неприфаќањето од српска страна на пастирски и црковно издржаниот термин "самостојност" наместо политички оптоварените термини "автономија" и "автокефалија" и знаевме дека не можеме да го објасниме пастирскиот апсурд, односно непостоењето на името Македонска православна црква во целиот документ ниту, пак, сакавме. Затоа уште на работниот состанок во Ниш, а тоа го има некаде во нашите и нивните записници, јасно им предложивме и ги предупредивме српските делегати, дека без терминот "самостојност" и без името Македонска православна црква нема никаков договор со нив, ниту ваков договор може да помине кај Светиот архијерејски Синод на МПЦ. Тоа и се случи. Уште на првата седница на нашиот Синод, по Ниш, работниот документ беше едногласно и без дискусија отфрлен како пастирски недооформен, со надеж на пастирски подобро решение по продолжувањето на разговорите. Битно е дека со неприфаќањето на нашето уставно име, Македонска православна црква и со неприфаќањето на самостојниот статус во Нишкиот работен документ од страна на СПЦ, и по сценариото "Вранишковски" кој тие во очај го организираа, јасно за сите се пројави чисто политичката димензија на проблемот меѓу нашите Цркви.